

No 3 | 2024

EUSYP Think Tank
"STRATEGIES AND POLICIES ON YOUTH IN THE EU"

WORKING PAPER

ΞΕΤΥΛΙΓΟΝΤΑΣ ΤΟ ΠΛΕΓΜΑ ΤΗΣ
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ: ΟΙ ΝΕΟΙ ΩΣ ΘΥΤΕΣ ΕΝ ΜΕΣΩ
ΤΩΝ ΑΝΤΑΝΑΚΛΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ
ΣΤΟΝ ΚΥΒΕΡΝΟΧΩΡΟ

ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΟΥ ΕΥΤΕΡΠΗ

EUSYP Think Tank

STRATEGIES AND POLICIES ON YOUTH IN THE EU

**Ξετυλίγοντας το Πλέγμα της Συμπεριφοράς: Οι Νέοι
ως θύτες εν μέσω των Αντανακλάσεων του
Εγκλήματος στον Κυβερνοχώρο**

**All rights reserved. No part of this paper may be reproduced in any form
without permission from the author**

**This publication reflects the views only of the authors, and the EUSYP Think
Tank cannot be held responsible for any use which may be made of the
information contained therein.**

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο προλόγιο της παρούσας εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Πρόεδρο ,του Ομίλου Νέων Θεσσαλονίκης για την UNESCO, κ. Στέφανο Κατσούλη, ο οποίος μου έκανε την τιμή να με εμπιστευτεί για να εκπονήσω αυτή την εργασία, την οποία, επιπλέον, μου έδωσε τη χαρά να εκδώσει στην ιστοσελίδα της ερευνητικής ομάδας EUSYP Think Tank, η οποία λειτουργεί υπό την εποπτεία του Ομίλου.

Εκφράζω, λοιπόν, την ευγνωμοσύνη μου για το βήμα που μου έδωσε αλλά και για όλη την δημιουργική εμπειρία αυτού του ερευνητικού προγράμματος.

Ευχαριστίες και Συγχαρητήρια για τον εξαιρετικό συντονισμό τους στις δράσεις του Ομίλου Νέων Θεσσαλονίκης για την UNESCO και στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας της.

Πίνακας Περιεχομένων

1. Περίληψη
2. Πρόλογος
3. Ορισμός Κυβερνοεγκλήματος
4. Συμπεριφορικό Έγκλημα: Προφίλ, Στόχοι, Όπλο, Κίνητρα, Μέθοδοι
5. Έρευνα: Διάκριση Κυβερνοαποκλίνουσας Συμπεριφοράς με Κυβερνοεγκλήματος
6. Μελέτη Περίπτωσης: Σέξτινγκ που κατέληξε σε εκδικητικό πορνό
7. Μελέτη Περίπτωσης: Εκφοβισμός και Τράκινγκ που κατέληξε σε κυβερνοεκφοβισμό και κυβερνομπούλινγκ
8. Μελέτη Περίπτωσης: Τρόλινγκ που κατέληξε σε χάκινγκ
9. Στρατηγικές Δράσεις
10. Επίλογος
11. Βιβλιογραφία

Περίληψη

Μέσα από την εξέταση επιστημονικών δημοσιεύσεων και τεχνικών κειμένων της διεθνούς βιβλιογραφίας αλλά και αρθρογραφίας, η παρούσα εργασία επιδιώκει να προβληματίσει και να αναδείξει την ασαφή κουλτούρα που έχουν διαμορφώσει οι νέοι ως προς τη διαδικτυακή τους δραστηριότητα με τις συνακόλουθες επιπτώσεις της να φτάνουν μέχρι το επίπεδο του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο.

Το κύριο επιχείρημα της εργασίας είναι πως το κυβερνοέγκλημα δεν συνιστά ένα τεχνολογικό πρόβλημα αλλά ένα συμπεριφορικό. Πάνω από το 90% των περιπτώσεων του κυβερνοεγκλήματος βασίζονται σε ανθρώπινο λάθος (TEDx-Talks, 2021). Τα τεκμήρια εμπειρογνομόνων χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα εργασία για να αποδείξουν το προφίλ, τους στόχους, τα κίνητρα, τα εργαλεία και τις μεθόδους που χρησιμοποιούν. Προς επίρρωση του άνωθεν επιχειρήματος αναλύονται τρία παραδείγματα κυβερνοαποκλίνουσας συμπεριφοράς αλλά και εκτός διαδικτύου αποκλίνουσας συμπεριφοράς (σέξιτινγκ, εκφοβισμός και τράκινγκ, τρόλινγκ) τα οποία οδήγησαν στο έγκλημα (εκδικητικό πορνό, κυβερνομπούλινγκ με λόγο μίσους και στο χάκινγκ) και σε καταστροφικές συνέπειες, με θύτες τους νέους.

Στο τέλος της εργασίας, παρατίθενται προτεινόμενες στρατηγικές για να καταπολεμηθεί το ταχύτερα εξελισσόμενο έγκλημα στην ιστορία της ανθρωπότητας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στον σύγχρονο κόσμο της ψηφιακής εποχής, η τεχνολογία έχει ανατρέψει τα δεδομένα της καθημερινότητάς. Μετατρέποντας τον κόσμο σε ένα παγκόσμιο ψηφιακό χωριό, η πρόοδος έχει προσφέρει αμέτρητες ευκαιρίες και επιτυχίες. Όμως, στο παρασκήνιο αυτής της ψηφιακής μεταμόρφωσης, διαπράττονται και σκοτεινά εγκλήματα, τα κυβερνοεγκλήματα τα οποία είναι παγκόσμια καθότι ότι ψηφιακό καθίσταται αυτόματα και παγκόσμιο.

Το κυβερνοεγκληματικό φαινόμενο, λοιπόν, αποτελεί μια παρακαταθήκη των καιρών. Καθημερινά, υπάρχουν προσπάθειες εισβολής στα προσωπικά δεδομένα, κλοπής ταυτότητας, οικονομικών απατών και διαδικτυακού εκφοβισμού. Το NATO το 2016 όρισε τον κυβερνοχώρο ως ένα νέο ανεξάρτητο περιβάλλον με τους δικούς του κανόνες και τη δική του πολιτική (NATO, 2023). Έτσι λοιπόν, ο κυβερνοχώρος έχει γίνει ένα πεδίο μάχης, όπου η τεχνογνωσία και η καλή πρόθεση αντιμετωπίζουν τις σκοτεινές δυνάμεις του ψηφιακού ενόχου.

Η ικανότητα των νέων να ενσωματώνονται ολοένα και πιο άψογα στον ψηφιακό κόσμο, αλλά και να αποτελούν πηγή καινοτομίας και δημιουργίας, είναι μοναδική. Ωστόσο, με τις νέες αυτές δυνατότητες έρχονται και οι κίνδυνοι. Βασική απειλή στη χρήση του διαδικτύου αποτελεί η έλλειψη νομοθετικού πλαισίου ώστε να διευκρινίζονται τα όρια της κανονικής δράσης με την παραβατική, καθιστώντας τους νέους ευάλωτους.

Επιπρόσθετα, η ανωνυμία που προσφέρει το περιβάλλον του κυβερνοχώρου δίνει πρόσφορο έδαφος στην έκφραση χωρίς όρους αλλά και χωρίς όρια. Στο ίντερνετ ο οποιοσδήποτε μπορεί να είναι ο εαυτός του αλλά και κάποιος άλλος με τη δημιουργία ψηφιακών ταυτοτήτων (University of East London, 2020). Οι νέοι - και αυτό είναι σύμπτωμα της ψηφιακής εποχής - νιώθουν περισσότερο απελευθερωμένοι στον κυβερνοχώρο και κοινωνικοποιούνται πιο ενεργά εκεί από την πραγματική ζωή. Βιώνουν μια ευρεία γκάμα συναισθημάτων χαράς, θυμού, στεναχώριας μέσα από την οθόνη του κομπιούτερ χωρίς ωστόσο να κατευθύνονται από μια σταθερή αξιακή πυξίδα. Δεν είναι εύληπτο από τους νέους ότι ο κυβερνοχώρος και ότι συμβαίνει σε εκείνο το περιβάλλον έχει επιπτώσεις στην πραγματική ζωή.

Είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον, παράλληλα, το εύρημα ότι οι περισσότεροι κυβερνοεγκληματίες ξεκίνησαν τη δράση τους σε ηλικία 10-15 ετών, μια ηλικία όπου η κριτική ικανότητα δεν έχει καλλιεργηθεί και τα αισθήματα είναι κατά βάση ο ηθικός αυτουργός της συμπεριφοράς τους. Πολλές από τις κυβερνοαποκλίνουσες συμπεριφορές κατέληξαν σε εγκληματική δράση με κινήσεις λεπτών ή και δευτερολέπτων εξαιτίας ενός συναισθήματος που δε μπορούσαν να ελέγξουν. Το παράδειγμα του Philip Albert με το εκδικητικό πορνό ενάντια στην τότε κοπέλα του είναι ενδεικτικό. Επιπρόσθετο παράδειγμα είναι η η ζήλια που αισθάνθηκαν τα δυο κορίτσια έναντι της Rebecca επειδή τους «έκλεψε» το αγόρι και τέλος, η αίσθηση της «πλάκας» του «τρόλινγκ» που διαπνέει τους νέους είναι ικανή να καταστρέψει τη ζωή τους όπως αυτή του Jonathan James, του νέου που χάκαρε τη NASA.

ΟΡΙΣΜΟΣ

Το *Κυβερνοέγκλημα* ορίζεται ως οι αξιόποινες πράξεις που διαπράττονται με τη χρήση ηλεκτρονικών δικτύων επικοινωνιών και συστημάτων πληροφοριών ή εναντίον αυτών των δικτύων και συστημάτων (COM 267 τελικό, 2007, σ.2).

ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

«Οι ερασιτέχνες χακάρουν συστήματα, οι επαγγελματίες ανθρώπους».

Bruce Schneir

Το δέος που προκαλείται στο άκουσμα της λέξης κυβερνοέγκλημα έγκειται στην ανωνυμία του δράστη. Στην πραγματικότητα, όμως, δυο είναι τα τινά που διαψεύδουν αυτή την πεποίθηση. Ο δράστης αφενός, δεν είναι ένα άτομο αλλά ένα δίκτυο και οι δράστες του αφετέρου, έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και τρόπο δράσης. Πρόκειται για ένα δίκτυο το οποίο συνεργάζεται για τους σκοπούς του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος. (ABC News In- Depth, 2023)

Παρακάτω παρατίθενται τα ευρήματα του Mark T. Hofman ενός ειδικού προφάιλερ εγκληματιών (TEDx Talks, 2021). Το **προφίλ** των κυβερνοεγκληματιών έχει τα εξής χαρακτηριστικά. Οι δράστες βρίσκονται σε ηλικία κάτω από την ηλικία των 30 ετών και ξεκίνησαν τις δραστηριότητές τους από νεαρή ηλικία (10-15 ετών). Η ανάλυση της γλώσσας και των μοτίβων που διαμορφώνουν τη συμπεριφορά τους παρέχει σημαντική ενημέρωση για την κατανόηση των κινήτρων και των μεθόδων τους.

Οι **στόχοι** των κυβερνοεγκληματιών απευθύνονται στους ανθρώπους, διευκολύνοντας την επίθεση κατά ιδιωτών, εταιρειών και άλλων οργανισμών. Το ασύλληπτο **όπλο** τους αποτελεί ο υπολογιστής, τον οποίο τον αξιοποιούν για να εισβάλλουν στα δίκτυα και τις συσκευές των θυμάτων.

Τα **κίνητρά** είναι η αίσθηση ανωτερότητας που αποκτούν από τον εξαπάτηση του συστήματος και αυτό αποτελεί παράγοντα που τους κινητοποιεί.

Οι **μέθοδοι** που χρησιμοποιούν, σύμφωνα με έναν χάκερ με μαύρο καπέλο, δηλαδή όσοι εισβάλλουν σε συστήματα υπολογιστών με κακόβουλη ή εγκληματική πρόθεση (Crime Study, 2023) αντιστοιχούν στο χάκαρισμα ενός κομπιούτερ. Με εντοπισμό ευάλωτων σημείων, εκμεταλλεύονται τις αδυναμίες για να περάσουν απαρατήρητοι και να πραγματοποιήσουν τις επιθέσεις τους. Επιπλέον, παραπλανούν τα θύματά τους δημιουργώντας ψευδαισθήσεις με αίσθηση επείγοντος και χρησιμοποιώντας

κοινωνικές τεχνικές για να πείσουν τους χρήστες να αποκαλύψουν προσωπικές πληροφορίες. Τέλος, οι κυβερνοεγκληματίες κάποιες φορές χρησιμοποιούν τη **συμπάθεια**.

ΕΡΕΥΝΑ: ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΚΥΒΕΡΝΟΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΑΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΜΕ ΤΟ ΚΥΒΕΡΝΟΕΓΚΛΗΜΑ

Η έρευνα που διενήργησαν οι Davidson, Alikan, Farr & Phillips το 2021 (European Youth Cybercrime, Online Harm and Online Risk Taking, 2022) συνυπολογίζοντας τις επιστήμες της κυβερνοψυχολογίας, της εγκληματολογίας, της ψυχολογίας, της νευροεπιστήμης και της ψηφιακής ανθρωπολογίας είχε ως σκοπό να επιβεβαιώσει ότι το κυβερνοέγκλημα είναι κατά βάση ένα συμπεριφορικό έγκλημα. Διέκριναν, λοιπόν, το κυβερνοέγκλημα - το οποίο ορίστηκε άνωθεν - από την κυβερνοαποκλίνουσα συμπεριφορά.

Η **κυβερνοαποκλίνουσα συμπεριφορά** ορίζεται ως: «Η παραβίαση καθιερωμένων κανόνων και συγκεκριμένων κανόνων, που περιλαμβάνει σοβαρές συμπεριφορές, συμπεριλαμβανομένων εγκλημάτων και παραβατικών πράξεων (εγκλήματα που διαπράττονται από ανήλικους) και συμπεριφορές που δεν τιμωρούνται πάντα από το νόμο, αλλά που είναι είτε αντικοινωνικές είτε επιβλαβείς για το άτομο ή άλλους» (Cioban, Lazăr, Bacter, & Hatos, 2021).

Η εκτός δικτύου παραβατική συμπεριφορά σύμφωνα με την έρευνα European Youth Cybercrime, Online Harm and Online Risk Taking (2022) αποτελεί ένα σημαντικό προγνωστικό στοιχείο για την μετέπειτα κυβερνοαποκλίνουσα συμπεριφορά των νέων που οδηγεί στο έγκλημα.

Στις **κυβερνοαποκλίνουσες, ριψοκίνδυνες και επιβλαβείς συμπεριφορές** των νέων στο διαδίκτυο κατατάχθηκαν η *θέαση πορνό*, η *παρακολούθηση κάποιου χωρίς την συγκατάθεσή του (τρακινγκ)*, το *τρολάρισμα σε αγνώστους (κοροϊδία)*, το *σέξτινγκ*, η *διανομή βίαιων εικόνων και λόγων μίσους*, η *ανεπιθύμητη αλληλογραφία* και η *παραγωγή σεξουαλικών εικόνων των ίδιων*.

Στα **κυβερνοεγκλήματα** κατατάχθηκαν η αγορά παράνομου υλικού διαδικτυακά, το ζέπλομα χρήματος, η ψηφιακή πειρατεία υλικού που δεν έχουν αγοράσει, η διαδικτυακή παρενόχληση η οποία όταν γίνεται στοχευμένα και επανειλημμένα σε κάποιον ονομάζεται κυβερνομπούλινγκ ή διαδικτυακός εκφοβισμός, ο ρατσιστικός λόγος, ο λόγος μίσους, η κυβερνοαπάτη/ τα ψευδή γεγονότα, η κλοπή ξένης ταυτότητας, το ψάρεμα, το οποίο επιδιώκει την μεταφορά κακόβολου λογισμικού σε τρίτους, και τέλος το εκδικητικό πορνό.

Τα ευρήματα της έρευνας από ένα μεγάλο δείγμα νέων ήταν τρία. Πρώτον, τα 2/3 των νέων έχουν διαπράξει τουλάχιστον ένα κυβερνοέγκλημα και σχεδόν οι μισοί παρουσιάζουν κυβερνοαποκλίνουσα συμπεριφορά. Δεύτερον, το 74% από τα αγόρια είναι πιο πιθανό να γίνουν θύτες από το 65% των κοριτσιών και τρίτον, οι παρεκκλίνουσες συμπεριφορές συνδέονται άμεσα με το κυβερνοέγκλημα.

Μελέτη Περίπτωσης: Σέξτινγκ που κατέληξε σε εκδικητικό πορνό

Στην παρούσα ενότητα θα εξεταστεί η μελέτη περίπτωσης του Philip Alpert, η πρώτη καταγεγραμμένη περίπτωση εκδικητικού πορνού (revenge porn) στις 8 Απριλίου 2009, ενός δεκαοκτάχρονου νεαρού - ο οποίος όταν διαπληκτίστηκε με την δεκαεξάχρονη κοπέλα του έστειλε γυμνές της φωτογραφίες σε δεκάδες φίλους και συγγενείς - σε συνάρτηση με τα ευρήματα του Mark T. Hoffman, του ειδικού προφάιλερ εγκληματιών και της έρευνας των Davidson, Alikem, Farr & Phillips το 2021 οι οποίοι κατατάσσουν το σέξτινγκ σε κυβερνοαποκλίνουσα συμπεριφορά που ενέχει κινδύνους.

Αρχικά, το «σέξτινγκ», η μελέτη περίπτωσης που οδήγησε στο έγκλημα ορίζεται ως η αποστολή ή λήψη σεξουαλικών λέξεων, εικόνων ή βίντεο μέσω τεχνολογίας, συνήθως κινητού τηλεφώνου (Britannica, 2023). Αναλύοντας τη μελέτη περίπτωσης, το **προφίλ** του Philip Alpert ταιριάζει στα πρότυπο του Hofmann με πρώτο ταιριαστό εύρημα την ηλικία του. Ο **δεκαοκτάχρονος** τότε (2009) Philip Alpert είχε ερωτική σχέση δυόμιση ετών με τη δεκαεξάχρονη Vanessa Hudgens στη Φλόριντα, οι οποίοι χρησιμοποιούσαν το σέξτινγκ ως μέσο επικοινωνίας, όταν ένας διαπληκτισμός ήταν αρκετός για να ωθήσει τον Alpert να δημοσιοποιήσει γυμνές φωτογραφίες της κοπέλας του σε συγγενείς και φίλους.

Το **εργαλείο** ή αλλιώς το **όπλο** που χρησιμοποίησε ήταν το κινητό του το οποίο λειτουργεί ως κομπιούτερ. Το **κίνητρο** του ήταν να εκτονώσει την ένταση που αισθανόταν με το πέρας της διαφωνίας του κι αυτό φαίνεται από τα λόγια του στην απολογία του: «Ήταν ένα χαζό πράγμα που έκανα επειδή ήμουν αναστατωμένος και κουρασμένος και ήταν η μέση της νύχτας και ήμουν ένα ανώριμο παιδί». (CNN, 2009) Ο **στόχος** του ήταν να ενοχλήσει την κοπέλα του.

Η **μέθοδος** που χρησιμοποίησε ήταν η δημοσιοποίηση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων της Vanessa Hudgens παρά τη θέλησή της, καθιστώντας την *θύμα* και *εκμεταλλεζόμενος* τις ευαίσθητες πληροφορίες ο είχε στα χέρια του. Αυτές τις φωτογραφίες του της έστειλε η ίδια επειδή τον εμπιστευόταν κατά τη διάρκεια της σχέσης τους. Άρα χρησιμοποίησε την τεχνική της **συμπάθειας** που ανέφερε ο Hofmann για να αποσπάσει και να εκμεταλλευτεί τα προσωπικά της δεδομένα.

Το αποτέλεσμα, μολαταύτα, ήταν απίστευτα για τον Philip Alpert όπως αποδεικνύεται από τα λόγια του: «Θα με βρείτε σε λίστες με εγγεγραμμένους σεξουαλικούς δράστες, δίπλα σε ανθρώπους που έχουν βιάσει και ασελήσει σε ανήλικα παιδιά επειδή δημοσιοποίησα παιδική πορνογραφία». (CNN, 2009) Καταδικάστηκε, λοιπόν, σε πενταετή φυλάκιση με αναστολή στη Φλόριντα και τον ανάγκασαν να εγγραφεί στη λίστα με τους «σεξουαλικούς εγκληματίες» γεγονός με τεράστιες συνέπειες για το μέλλον του μέχρι τα 43. Αποκλείστηκε από το κολλέγιο, δεν είχε άδεια να ταξιδέψει εκτός των συνόρων της χώρας και όπως ήταν αναμενόμενο η κοινωνική και η επαγγελματική του ζωή δοκιμάζονταν συνεχώς.

Συμπερασματικά, το σέξτινγκ αντιμετωπίζεται από το νόμο ως παιδική πορνογραφία εφόσον οι εμπλεκόμενοι είναι κάτω των 18 ετών και είναι μια κυβερνοαποκλίνουσα συμπεριφορά που ενέχει κινδύνους σύμφωνα με έρευνας των Davidson, Alikan, Farr & Phillips το 2021. Ωστόσο, οι νέοι που το εφαρμόζουν στην καθημερινότητά τους αποδεικνύουν ότι δεν αντιλαμβάνονται αυτή τη διάσταση, επιβεβαιώνοντας τα συμπεράσματα των ειδικών για τη συμπεριφορική υπαιτιότητα του εγκλήματος με την αντίστοιχη έλλειψη κουλτούρας, την έλλειψη επίγνωσης της παραβατικότητας και του αντίκτυπου των επιπτώσεων στη ζωή τους. Επιπλέον, σύμφωνα με τα ευρήματα μιας έρευνας του CosmoGirl.gr σε δείγμα 1300 νέων παρουσιάζει πως 1 στους 5 νέους κάνει σέξτινγκ παρότι γνωρίζει ότι ενέχει τον κίνδυνο να εξελιχθεί σε έγκλημα (CNN,2009) κι αυτό ακριβώς είναι που επιβεβαιώνει το άλλο εύρημα του Hofmann, την **αίσθηση**

υπεροχής από τους φορείς του συστήματος, ως κίνητρο (TEDx Talks, 2021). Όμως, δεν καταφέρνουν πάντα να ξεγελάσουν το σύστημα και να συνεχίσουν τη ζωή τους αλώβητοι όπως συνέβη στον τότε δεκαοκτάχρονο Philip Alpert ο οποίος χαρακτηριστικά είπε: «Τιμωρούμαι για το υπόλοιπο της ζωής μου για κάτι που έκανα σε δυο λεπτά». (CNN,2009)

Μελέτη Περίπτωσης: Εκφοβισμό και Τράκινγκ που κατέληξε στο Κυβερνομπούλινγκ ή αλλιώς στον κυβερνοεκφοβισμό

Στην παρούσα ενότητα θα εξεταστεί η μελέτη περίπτωσης εκφοβισμού και κυβερνοεκφοβισμού της Rebecca Sedwick η οποία κατάληξε στη φυλάκιση των κοριτσιών και τη δια βίου καταστροφή της φήμη τους, σε συνάρτηση με το πρότυπο κυβερνοεγκληματία του Mark T. Hofman -του ειδικού προφάιλερ εγκληματιών - και με τα ευρήματα της έρευνας των Davidson, Alikan, Farr & Phillips το 2021 οι οποίοι κατατάσσουν το *τράκινγκ* σε κυβερνοαποκλίνουσα συμπεριφορά και τον κυβερνοεκφοβισμό στα κυβερνοεγκλήματα.

Αρχικά, ο *κυβερνοεκφοβισμός* ή αλλιώς το *κυβερνομπούλινγκ* ορίζεται ο συστηματικός εκφοβισμός (άνω των 24 ωρών) με μόνιμο αντίκτυπο στα θύματα μέσω ψηφιακών συσκευών, κινητών και κομπιούτερ (stopbullying.gov, 2021).

Στη συγκεκριμένη μελέτη περίπτωσης σύμφωνα με το άρθρο στις NYT (2013) η δεκατρίαχρονη Rebecca Sedwick το 2013 πήγαινε στο ίδιο σχολείο με τα δυο κορίτσια ηλικίας δεκατεσσάρων και δώδεκα ετών σε συνεργασία με σύνολο δεκαπέντε άτομα τα οποία ξεκίνησαν να την παρενοχλούν και να την εκφοβίζουν όταν η Rebecca ξεκίνησε να βγαίνει με το ίδιο αγόρι που έβγαινε η δεκατετράχρονη. Όταν η μητέρα της αντιλήφθηκε τον πόλεμο που γινόταν στην κόρη της μέσα από τον αυτοκαταστροφικό της αντίκτυπο αφού «έκοβε τον εαυτό της» και συνομιλίες στα κοινωνικά μέσα του τύπου «Μπορείς να πεθάνεις σε παρακαλώ;» «Όχι αλλά μπορώ να ζήσω» (NYT, 2013) έκανε καταγγελίες επί μήνες στις αρχές ώσπου κατάφερε να της αλλάξει σχολείο.

Το μαρτύριο της κοπέλας ωστόσο δεν σταμάτησε εκεί εφόσον οι διώκτες της συνέχισαν να την παρακολουθούν (τράκινγκ) να την παρενοχλούν και να την εκφοβίζουν διαδικτυακά με λόγους μίσους φτάνοντάς την στο σημείο να αυτοκτονήσει.

Το **προφίλ** των εγκληματιών λοιπόν, συνάδει πάλι με το πρότυπο του Mark T. Hoffman. Η ηλικίες των δραστών του κυβερνοεκφοβισμού ήταν ηλικίας δώδεκα με δεκατέσσερα (NYT, 2013).

Το **εργαλείο** που χρησιμοποίησαν ήταν οι ηλεκτρονικές συσκευές (ABC News, 2013) καθότι οι γονείς της Rebecca κατάφεραν την απομακρύνουν με τη φυσική της παρουσία εφόσον της άλλαξαν σχολείο από τους νταήδες που την βασάνιζαν, αλλά δεν κατάφεραν να σταματήσουν την πρόσβαση μέσω ηλεκτρονικών συσκευών. Μέσω αυτών της έστειλαν απειλητικά μηνύματα αλλά και εξέφρασαν την απάθεια για το αποτέλεσμα των πράξεων τους: «Ναι, εκφόβισα τη Rebecca και αυτοκτόνησε αλλά δεν με ενδιαφέρει καθόλου» (CNN, 2013), ήταν το δημοσίευμα της δεκατετράχρονης που έκανε συστηματικό κυβερνομπούλινγκ στην Rebecca και αποτέλεσε την αιτία να τη συλλάβουν.

Το **κίνητρο** τους ήταν να κάνουν την Rebecca να αισθανθεί τόσο πολύ άσχημα για τον εαυτό της ώστε να σταματήσει να βλέπει το αγόρι με το οποίο είχε σχέση προηγουμένως και η δεκατετράχρονη (CNN, 2013).

Ο **στόχος** τους ήταν να φοβίσουν τη Rebecca και να την κάνουν να αισθανθεί αδύναμη και απομονωμένη ενώ εκείνοι θα ένιωθαν ανώτεροι της.

Η **μέθοδος** που χρησιμοποίησαν ήταν ο ψυχολογικός πόλεμος με μηνύματα λόγου μίσους: «Πρέπει να πεθάνεις», «Γιατί δεν αυτοκτονείς», της έγραφε η δεκατετράχρονη (CNN, 2013). Σύμφωνα με τον σερίφη που συνέλαβε τη δεκατετράχρονη ανακάλυψε διαδικτυακές συνομιλίες με το θύμα λέγοντας: «Θα πρέπει να δεχτείς κεραυνοβόλο χτύπημα και να πεθάνετε. Κανείς δε σε συμπαθεί» (ABC News, 2013)

Το αποτέλεσμα ήταν αποτρόπαιο για το θύμα το οποίο δεν άντεξε την πίεση και οδηγήθηκε στην αυτοκτονία στις 9/9/2013 αλλά και για αυτά τα κορίτσια τα οποία με τη διάσταση που έλαβε η πράξη τους και την ποινή φυλάκισης, η φήμη τους καταστράφηκε δια βίου. Αξίζει να σημειωθεί ότι μεγάλο μερίδιο ευθύνης φέρουν και οι γονείς των κοριτσιών που της υπερασπίζονταν παρά της αδιαμφισβήτητες αποδείξεις της ενοχής τους. «Το προφίλ της κόρης μας το χακάραν και γράψανε αυτά τα πράγματα, εκείνη δεν είχε δώσει δείγματα τέτοιας συμπεριφοράς», ισχυρίστηκαν οι γονείς (ABC News, 2013).

Μελέτης Περίπτωσης: Τρόλινγκ που κατέληξε σε χάκινγκ

Στην ενότητα αυτή θα αναλυθεί σύμφωνα με το πρότυπο κυβερνοεγκληματία του Mark T. Hofman η πρώτη περίπτωση καταγεγραμμένη περίπτωση χάκινγκ - το οποίο ορίζεται ως η απόκτηση προσωπικών πληροφοριών μέσω ενός λογισμικού χωρίς τη συγκατάθεση του ιδιοκτήτη (Cambridge, 2024) - του Joseph James ο οποίος σε ηλικία 15 χρονών ξεκίνησε τη δραστηριότητα του χακαρίσματος στα σχολικά συστήματα του Miami Dade ώστε να διορθώσει τους βαθμούς του και ένα χρόνο αργότερα χάκαρε τη NASA το 1999. Καταδικάστηκε σε 7 μήνες φυλάκιση με αναστολή μέχρι να ενηλικιωθεί. Ξαναχάκαρε και μάλιστα όταν συνελήφθη βρέθηκε θετικός στα ναρκωτικά. Το αποτέλεσμα ήταν να φυλακιστεί για 6 μήνες με τεράστιο αντίκτυπο στην ψυχολογία του.

Η αξιοπιστία του είχε χαθεί πλήρως και έτσι όταν το 2007 ανακαλύφθηκε μια τεράστια κυβερνοκλοπή σε εταιρείες όπως TJX, Boston Market, Dave & Buster's, DSW OfficeMax με το ψευδώνυμο που εκείνος χρησιμοποιούσε "JJ" αυτοκτόνησε προκειμένου να γλιτώσει τη φυλακή (Black Hat Ethical Hacking, 2021).

Το **προφίλ** του ταιριάζει με το πρότυπο του Mark T. Hoffman. Ο Jonathan ξεκίνησε την ενασχόλησή του με τους υπολογιστές και τα video games από την ηλικία των 6 ετών και όταν αντιλήφθηκε την μαεστρία του προέβη στην εξερεύνηση τρόπων χακαρίσματος. Το **εργαλείο** που χρησιμοποίησε ήταν ο υπολογιστής ο οποίος του έδωσε την ανωνυμία που χρειαζόταν για να εισβάλλει σε ξένα λογισμικά. Εισερχόταν με το ψευδώνυμο "JJ".

Το **κίνητρο** που τα έκανε όλα αυτά ήταν «για να σπάσει πλάκα» σύμφωνα με τα λεγόμενά του (Black Hat Ethical Hacking, 2021) το λεγόμενο τρώλινγκ – το οποίο ορίζεται ως πρόκληση ενόχλησης με σκοπό τη διασκέδαση (Cambridge, 2024). Δεν είχε συνειδητοποιήσει το μέγεθος των επιπτώσεων που θα είχαν οι ενέργειές του παρά μόνο όταν φυλακίστηκε. Δήλωσε: «Το έκανα για να σπάσω πλάκα όπως με τα video games αλλά δεν θα το ξαναέκανα γιατί δεν άξιζε τον κόπο» (Black Hat Ethical Hacking, 2021).

Ο **στόχος** του, όμως, σύμφωνα και με τα τελευταία του λόγια στο γράμμα της αυτοκτονίας του ήταν να υπερέχει του συστήματος στο οποίο δεν είχε καμία

εμπιστοσύνη «Δεν πιστεύω στο σύστημα “δικαιοσύνης” μας – ίσως οι πράξεις μου σήμερα και αυτή η επιστολή αποτελέσουν ένα σοβαρό σήμα προς το κοινό, αλλά έχω χάσει τον έλεγχο της κατάστασης και αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να το διορθώσω. Για να είμαι ειλικρινής, δεν έχω καμία σχέση με όλη αυτή την υπόθεση TJX. Παρόλο που ο Κρις (Σκοτ) και ο Άλμπερτ Γκονζάλες είναι οι πιο επικίνδυνοι και καταστροφικοί χάκερ που έχει συλλάβει το FBI, είμαι πολύ πιο “ελκυστικός” ως θύμα στην κοινή γνώμη από αυτούς τους δύο τυχαίους ηλίθιους. Αυτή είναι η ζωή. Θυμήσου, δεν έχει σημασία αν κερδίσεις ή χάσεις, αλλά αν εγώ προσωπικά κερδίσω ή χάσω μένοντας στη φυλακή για 20, 10, ή ακόμα και 5 χρόνια για ένα έγκλημα που δεν διέπραξα. Αυτός είναι ο τρόπος μου να κερδίσω, αλλά τουλάχιστον θα πεθάνω ελεύθερος» (Black Hat Ethical Hacking, 2021). Και όλα αυτά τα έκανε με τη **μέθοδο** της παραβίαση τείχων ασφαλείας το λεγόμενο χάκινγκ.

Το παράδειγμα αυτό δεν θα μπορούσε να αποδώσει καλύτερα την άγνοια των συνεπειών που έχει η κυβερνοαποκίνουσα συμπεριφορά του τρόλινγκ. Ο ψηφιακός κόσμος όντας εικονικός δεν έχει συνέπειες όταν σκοτώνει κάποιος στα βιντεοπαιχνίδια, στην πραγματική ζωή, όμως, υπάρχουν συνέπειες. Ο χρόνος που πέρασε στη φυλακή ο Jonathan τον φόβισε τόσο ώστε να προτιμήσει να δώσει τέλος στη ζωή του αποκλείοντας το ενδεχόμενο του επανεγκλεισμού του.

Στρατηγικές Δράσεις

Για να αποτραπεί η εμπλοκή των νέων σε κυβερνοπαραβατικές συμπεριφορές, θα ήταν χρήσιμο να δημιουργηθεί το κατάλληλο πλαίσιο για την προώθηση κάποιων από των παρακάτω στρατηγικών, διότι μπορεί να υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο που προστατεύει το θύμα αλλά δεν υπάρχει ούτε σαφές νομοθετικό πλαίσιο ούτε οργανωμένες δράσεις με σκοπό να προλάβουν εν τη γενέσει τους κυβερνοαποκλείουσες συμπεριφορές.

Μερικές από τις δράσεις θα μπορούσαν να είναι:

1. **Η Εκπαίδευση** σε θέματα ψηφιακής ηθικής και κυβερνοασφάλειας από μικρή ηλικία, ώστε οι νέοι να κατανοούν τις συνέπειες των πράξεών τους.
2. **Η Ενίσχυση της συνεργασίας** με τους γονείς, που θα ενημερώνονται για τους κινδύνους και τις αποκλίνουσες συμπεριφορές στο διαδίκτυο.

3. **Η Δημιουργία θετικών διαδικτυακών εμπειριών**, προωθώντας την υπεύθυνη χρήση των τεχνολογιών.
4. **Και τέλος, τα Νομοθετικά πλαίσια** που όχι μόνο τιμωρούν παραβάτες, αλλά παρέχουν και μηχανισμούς υποστήριξης και επανένταξης για ανήλικους παραβάτες.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

«Υπάρχουν δεκαετίες στις οποίες δε συμβαίνει τίποτα και υπάρχουν εβδομάδες στις οποίες συμβαίνουν δεκαετίες».

B.I.Λένιν

Η ψηφιακή εποχή εξελίσσεται με ραγδαίους ρυθμούς και παρεισφρύνει σε κάθε πτυχή της ζωής μας. Η νέα γενιά έχει γεννηθεί και μεγαλώσει σε έναν κόσμο αλληλένδετο με τον ψηφιακό. Το *mondu operandi* της, ωστόσο, στον κυβερνοχώρο δεν έχει σχεδιαστεί αλλά έχει προκύψει. Τα όρια του πραγματικού και του μη πραγματικού είναι τρομακτικά δυσδιάκριτα στη νοοτροπία των νέων.

Η μακροπρόθεσμη υλοποίηση των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης SDG16 και SDG17 για την καταπολέμηση του κυβερνοεγκλήματος απαιτεί, για τους άνωθεν λόγους, να οργανωθούν ακόμη περισσότερο οι διεθνείς οργανισμοί και εν προκειμένω η UNESCO ώστε να αυξήσουν τους ρυθμούς με τους οποίους διεξάγουν τις καμπάνιες ενημέρωσης των νέων για να προλάβουν λάθη που θα έχουν αναλλοίωτο αποτύπωμα σε όλη την υπόλοιπη τους ζωή.

9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ABC News, 16/10/2013. *Teen Charged in Fatal Cyberbullying Case of Rebecca Sedwick to Remain in Jail .Rebecca Sedwick jumped to her death last month after being bullied, police say.* [online] Available at: <https://abcnews.go.com/US/teen-charged-fatal-cyberbullying-case-rebecca-sedwick-remain/story?id=20580689> [Accessed Jul 24 2023]

ABC News In-Depth, 17/04/2023. *How cyber-crime has become organised warfare | Four Corners.* [online] Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=4m6Ydx0TGMY> [Accessed Jul 24 2023]

Black Hat Ethical Hacking, 26/07/2021. *Jonathan James – The teenager who hacked NASA for fun* [online] Available at: <https://www.blackhatethicalhacking.com/articles/jonathan-james-the-teenager-who-hacked-nasa-for-fun> [Accessed Jul 24 2023]

Britannica, 22/5/2023. *Sexting* [online] Available at: <https://www.britannica.com/topic/incest> [Accessed Jul 24 2023]

Cambridge Dictionary, 2004. *Hacking* [online] Available at: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/hacking> [Accessed Jul 24 2023]

Cambridge Dictionary, 2004. *Hacking* [online] Available at: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/trolling> [Accessed Jul 24 2023]

Cioban, S., Lazăr, A. R., Bacter, C., & Hatos, A. (2021). Adolescent Deviance and Cyber-Deviance. A Systematic Literature Review. *Frontiers in psychology*, 12(748006), 1-27, DOI:10.3389/fpsyg.2021.748006. (PDF) *European Youth Cybercrime, Online Harm and Online Risk Taking: 2022 Research Report.* Available at: https://www.researchgate.net/publication/366016611_European_Youth_Cybercrime_Online_Harm_and_Online_Risk_Taking_2022_Research_Report [Accessed Jul 24 2023]

CNN, 8/04/2009. *'Sexting' lands teen on sex offender list.* [online] Available at:
<http://edition.cnn.com/2009/CRIME/04/07/sexting.busts/#> [Accessed Jul 24 2023]

CNN, 16/10/2013. *Sheriff: Taunting post leads to arrests in Rebecca Sedwick bullying death.* [online] Available at: <https://edition.cnn.com/2013/10/15/justice/rebecca-sedwick-bullying-death-arrests/index.html> [Accessed Jul 24 2023]

COM 267 τελικό, 22/5/2007. *ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ* Προς την κατεύθυνση γενικής πολιτικής σχετικά με την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο.

[online] Διαθέσιμο: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0267:FIN:EL:PDF> [Πρόσβαση: 7 Ιουλίου 2023]

Crime Study, 2023. *Pandasecurity: Οι 14 τύποι χάκερ και τι πρέπει να προσέχετε!* [online] Διαθέσιμο: <https://crime-study.gr/ATHENS-002232-Pandasecurity-i-14-tipi-chaker-pou-prepi-na-prosechete.html> [Πρόσβαση: 7 Ιουλίου 2023]

Davidson J., Alikan M., Farr R. and Phillips K., 12/2022. *European Youth Cybercrime, Online Harm and Online Risk Taking: 2022 Research Report.* [online] Available at: https://www.researchgate.net/publication/366016611_European_Youth_Cybercrime_Online_Harm_and_Online_Risk_Taking_2022_Research_Report

[Accessed Jul 24 2023]

Feyerick D. and Steffen S., 2009. *'Sexting' lands teen on sex offender list.* [online] Available at: <http://edition.cnn.com/2009/CRIME/04/07/sexting.busts/#> [Accessed 7 July 2023]

NATO, 22/06/2023. *Cyberdefense.* [online] Available at: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_78170.htm [Accessed 7 July 2023]

StopBullying.gov, 5/11/2021. *What is Cyberbullying?* [online] Available at: <https://www.stopbullying.gov/cyberbullying/what-is-it> [Accessed 7/2023]

New York Times, 13/9/2013. *Girl's Suicide Points to Rise in Apps Used by Cyberbullies*. [online] Available at: <https://www.nytimes.com/2013/09/14/us/suicide-of-girl-after-bullying-raises-worries-on-web-sites.html> [Accessed 7/2023]

TEDx Talks, 28/06/2021. *Profiling Hackers - The Psychology of Cybercrime* | Mark T. Hoffmann | TEDxHHL. [online] Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=4EyWrC41Oc4> [Accessed 7 July 2023]

TEDx Talks, 28/11/2017. *Your Human Firewall – The Answer to the Cyber Security Problem* | Rob May | TEDxWoking. [online] Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=BpdcVfq2dB8> [Accessed 7/2023]

United Nation Office on Drugs and Crime, UNODC Romena. *Cybercrime*.

Available at: <https://www.unodc.org/romena/en/cybercrime.html> [Accessed 7/2023]

United Nation Office on Drugs and Crime. *Taking Action where we can stop cybercrime*. [online] Available at: <https://www.unodc.org/unodc/en/frontpage/2018/May/taking-action-where-we-can-to-stop-cybercrime.html> [Accessed 7/2023]

University of East London, 5/6/2020. *Cybercrime & Youth Pathways – Prof Julia Davidson*. [online] Available at: https://www.youtube.com/watch?v=_teE4QFsyK4 [Accessed 7/2023]